

La vida del pare, llevat d'aquests coplais, es consagrava enterament a les lletres; al diari que dirigia i els contes, novel·les que creava pel seu lleure.

~~Havíem canviat de pis.~~ De la Pujada de Sant Martí ombriuosa i humida, havíem passat a viure al Carrer Nou número 4. Coincidint amb aquest moment de passatges optimisme ens va neixer una germaneta. La mare se sentia com avergonyida d'haver presat al món el quart fill després d'uns anys de no tenir-ne cap. En canvi, el pare es mostrava d'ello més content. La mare no podia alletar la menuda com tampoc no havia pogut fer-ho amb l'Heribert, el Helena era l'única que havia

mamat en el pit del pit matern

~~La més sortosa, en matèria d'alletament, havia estat jo que ho hevic fet copiosament a les femdes mamelles de Dny-Maria~~

ha més sortosa havia estat jo que ~~me~~ ^{moderada-} ~~vau~~ ^{ment} copiosament a les femdes mamelles de Dny-Mari-

A Cèlia, la darrera dels quatre fells la van dur a dida com havien fet amb l'Heribert.

malauradament ~~la dida de la menuda no tenia tlet.~~ ^{va perdre la tlet i se amagar} aquella descastada dona ~~no tenia tlet.~~ ^{no als pares.}

malcriava la menuda amb sopes de pa bullides amb aigua. La lilia estava magra i trista i els pares cada dia més preocupats. Finalment, algu' del poble es va anisar i el pare anà a cercar-la.

Era una criatura preciosa d'ulls foscos i intel·ligents boqueta prauiosa i cabellera abundantíssima i ondulada.

~~Era y per tant aquesta cosa~~ ~~A causa de la fam que~~
~~havia passat estava molt prima i molt insospita.~~ En tor-
 nar-la a casa tots ens vam posar a estimar-la i a consentir-
 la. La mare, secundada per la pacient, amovose-
 Helena en terra una dia i nit, jo veient-la tan
 enrossida, feia esforços per a espavilar-la. Li contava
 històries, li cantava cançons, la passejava i la setejava
 bo i jugant. S'entendria que era sensible i intelli-
 gent però la fam que ~~havia~~ ^{a vida} passat ~~no~~ ^{no} solament
 l'havia desneixit físicament sino que la feia parada
 i trista. Fois el patet l'herber, tan silenciós i inexpres-
 siva del seu món secret, però somnava i amovixava
 aquella germaneta tan bonica.

A casa continuarem vivint ^{és a dir sense tocar de peus a terra} un poc ^{com en somnus,}
 L'Helena i jo ja conveníem a tenir el dit però que ens
 preparassin a ^{fer un treball qualque fora de casa} ~~ser útils a la família.~~ I ningú no hi pen-
 sava.

Li Helena i jo ja ^{comencavem a tenir} ~~teníem~~ ^{estat} ~~estat~~ 307

d'èsser preparades a fer un treball que servís
ja de casa, ser útils a la família, estudiar
mecanografia i comerç, o estudiar el baix lleure
en vistes a una carrera. Però a ningú no se
li havia ocorregut semblant aimentesa. En
aquella època i a Giunna^a, les filles de famílies
burgeses, pobres o no, ~~no treballaven ja de casa.~~
~~no es dedicaven a guanyar diners.~~ Horn les en-
senyava a estudiar però no a guanyar ~~estat~~
diners. Mentre els obrers o els pagesos, amb
més o menys pràctic i senzill conreu les enviaven
a servir o a la fàbrica, les senyorettes romanien a
casa. Si no podien tenir ningú, en feien, amb
més o menys dissimulació. Si no podien tenir-ne,

(pobreges)

de minyona. es dedicaven a sus labores les quals eren moltes i variades: brodar, fer puntes al mixic, ganxet i fins robeta de viatura per a els ropers benèfics.

La mare mentre el pare lluitava sense èxit per a mantenir la fillada, la mare ens pre- parava a fer de senyoretas pobres amb dignitat. Les ambicions de la mare respecte de nosaltres dues, es a dir ^{de} plena i jo era que fossim honrades, modestes, treballadores, sense perdolets al cap. No havia negligit cap detall per a aconseguir-ho. Ja de menudes, com recordem, ens feia anar a plaça amb un cistellet ens recomanava regalar amb les papases i a ~~com~~ con- senyar, no ombratar els vestidets que ella mateixa ens feia. A mi, també m'havia ensenyat a tallar i cosir vestits per a les nines i, més tard, els meus propis vestits

309

Jo preferia estudiar francès, geografia i histò-
ria i, sobretot, literatura però tampoc no em
desplaia cosir, brodar i fer puntes. Amb l'Helena
haviem teixit al coixí una mantelloria d'
aquelles que en diuen pollitis, feia llarga, i mi-
nucosa ~~que~~. Era un present per a la tieta Eufè-
mia a qui també' hem teixit una blusa
tota de puntes al coixí. L'Helena i jo erem
puntaries i broadores remarcables per ~~el~~ la nostra
edat. La mare estava orgullosa de nosaltres.
Pobra dona! Ella no sospitava ni de lluny quina
mena de criatura era jo i la poca importància
que donaria ben aviat a totes aquelles tasques
femenines i casolanes que, per altra banda feia
de gust i força bé. Mentre ella em preparava a
fer de senyoreta roba amb dignitat, jo no som-

mare sinó a viure aventures. Sentia
 avidesa de viure, de veure món, de sortir d'una
 manera o altra d'aquell cercle familiar i
 provincial. El que ^{en definitiva} volia no ho sabia de cert
 m' hauria costat molt definir - ho. Però tot
 aquell programa que la mare havia enunciat
 i l'Helena ^{complaguda} seguia dèbilment, aplicadament, ~~com-~~
~~plaguda~~ a mi no em satisferia. ~~En esta manera~~
 em revoltava, volia ales per a poder volar
 per be' que si aquestes ~~inapropiades~~ voliques
 ales m' ho guessin crescut tot de sobte, no hauria
 sabut on dirigir-me.

En l'endemà jo seguia ^{assistent} ~~amb~~ amb goig
 i aplicació a les classes de francès que rebia
 al convent de les Sœurs de la Misericorde.

on sor Mathilde, a més de gramàtica ³¹²
m'ensenyava fonètica francesa.

Heia convingut també a estudiar música
amb en Lluís Casademont notable compositor
de Sardanes deixeble del mestre Morera
i decidit propalador del mètode de l'escale
de quintes que també em feia estudiar

Quan la pobre tieta ja no s'havia vist en
cor d'ensenyar-me més solfeig i piano perquè
de piano i de solfeig ja en sabia més que ella,
el pare m'havia acompanyat a casa el seu
amic Casademont confiant-li la meua instruc-
ció musical. També en Lluís Casademont jo estudiava
solfeig, teoria de la música i composició.

Quan el meu mestre va participar al seu amic
Prudenci Bertrams que la noie mostrava gran afició

3/2
i disposició per la música la satisfacció
i goig del pare van ésser grans. Ell sempre
havia estat melòman però mai no havia
estudiat ni solfeig ni piano ni cap altre ins-
trument. Cantava amb sentiment i afonació
i posseïa una bona memòria melòdica.

Quan jo comptava només alguns mesos d'edat
i al bell mig de la nit em despertava plorant
el pare em treïa del bressol i em pessejava
pel passadís i em cantava en honor meu
lieder de Schumann, de Schubert, de Beetho-
ven i alguns fragments d'òperes de Wag-
ner. Cantava de memòria (any i any li vaig
sentir entonar) el cèlebre raccont de Lohegrin
i l'aria de Walter de Tanhauser.

3/3
" El seu amor a la música i les noves que rebia del seu amic Cassà Cerdanyola sobre les meves disposicions musicals el van decidir a proposar-me que ^{m'hi} ~~em~~ dediqués ~~amb música~~

El dia que ve feu ho ja em vaig pensar a tocar de mans

- Sí, sí, ja ho veu que m'agradaria!

En realitat m'hauria agradat més que em proposés dedicar-me a la literatura. Però no ho va fer. Ell sabia ^{patser} ~~perquè~~, la idea que ~~hi~~ ~~for~~ ja enderivaria escriptor a l'espanyolava. Aquest perquè ja no he arribat mai a explicar-ho encara que sospito que el pare era prou ^{candid} ~~naïf~~ per a creure que fent d'escriptor a Catalunya es podia menar més que fent de músic

(Ell patia fent de pintor i d'escriptor. ^{qui sap si 3/4} ~~potser~~ en
part de música ~~havia estat~~ els soprintents per all havia
experimental) L jo m'estelaria)

Ja engrescat amb la idea de veure'm ^{a la carrera de} ~~la~~
musical, el pare ~~volia~~ ^{volia} ~~inquirir~~ ~~de~~ ~~la~~ branca ^{que} jo preferia.

- Has de saber quina mena d'instrument vols apren-
dre, si: fet i fet t'aprodaria més cantar (sembla que
Cecilia Casademunt li havia dit que jo tenia veu i s'ima-
va força)

A veu: la música m'engrescava en totes i en qual-
sevol de les seues formes. Hi tenia gran disposició.

Hi tenia gran disposició, tot ho aprenia sense esforç. Però si he de dir la veritat, per humiliant que aquesta veritat resulti, confesso que tant com la música m'agradava el teatre, la dansa, les varietés, ~~les bufonades espontànies~~ per a les quals també tenia gran disposició. ~~De la música,~~ Si m'haguessin deixat penso que triar m'hauria decantat per la dansa. Sentia i captava el ritme amb ~~tanta~~ emoció i facilitat, el meu cos responia ~~tan~~ perfectament al sentit musical de les meves oïdes, ~~una~~ Ben ensenyada, hauria estat segurament posada a ~~parlar de fer-se~~ dansarina en un ambient com el de casa, ~~tan seriós, tan provincianis?~~ Segurament la meua passió per la dansa no era prou forta per a ~~afrentar~~ l'oposició de la família sencera: avis, pares, tieta, altres parents... Jo, ~~pot~~ dansari hauria acceptat amb la mateixa fruïció la dansa clàssica, la folk-lòrica, ~~la popular,~~ la moderna... El cas era moure les cames, el cap, els braços al compàs d'una música inspirada ~~ritmada~~ (qualsevol. ~~La prova és que el mateix interpretava~~ de Beethoven, ~~una~~ un vals, ~~amb el mateix entusiasme interpretava~~ la marxa fúnebre (de Chopin, ~~amb el mateix~~ unes seguidilles ~~vals de Lullu~~). Però ~~la~~ la carrera de dansarina era en general considerada ~~com~~ deshonorant tant a Girona, com a Cuenca, a Sant Mori com a Madrid, jo no gosava proposar-la als meus pares.

En un passat remot hi havia hagut Bertranes militars i eclesiàstics, Sala-

~~mal~~za, rs cavallers de noble nissaga ,senyors de castells allà al fons de les àrides Castelles. Bertranes i Salazars reduïts a la mínima expressió de grandesa però no prou desempalleigats de prejudicis, s'haurien avergonyit de tenir una filla, una neta, una nevoda una germana, dansarina clàssica o balladora de tangos, ~~que també m'hauria agradat.~~ I si tot això tan senzill i modest, havia

igualmente hi tenia tirada.

escàndol

de causar ~~escàndol i vergonya~~ i sofriment a la família, que no li hauria cau-

sat veure'm fer de capletista ~~o de pallassa de circ~~ *o de pa llassa de circ?* (Per aquesta carrera

~~de la meua intimitat més íntima com jo sabia que cantar~~ *de la meua intimitat més íntima com jo sabia que cantar* carrera hi tenia veritable disposició. Ho vaig provar ampliament algun temps ~~coplets també m'hauria agradat.~~ *coplets també m'hauria agradat.* D'escena, en general, m' després a casa d'unos amigues que tenien dos televs de fer mitges i es passaven

~~atruia. El mateix hauria probat de representar-hi~~ *atruia. El mateix hauria probat de representar-hi* el dia i una part de la nit, estirant del rodet i traquetejant la màquina.

~~tragedies queix de~~ *tragedies queix de* ~~el pallasso. 30 i x pal ant-me a escan~~ *el pallasso. 30 i x pal ant-me a escan* No inventava escenes burlesques, i facecies i estirabots, mentre elles suspensien

~~dalitzar el m' lector~~ *dalitzar el m' lector* la feina per a escoltar-me i s'hi feien uns tips de riure, com si estessin al

~~circ (Perdoneu la reua immodestia, Ell encara se'n recorden) Ocell que la~~ *circ (Perdoneu la reua immodestia, Ell encara se'n recorden) Ocell que la* carrera de pellets m'hauria situat a un bon nivell econòmic.

Mentre el pare començava a rumiar seriament a quina modalitat musical em de- ~~lessar que les pallassades ben fetes em seduïen.~~ *lessar que les pallassades ben fetes em seduïen.* ~~dicaria, la mare, la mare seguia insistint XXX a preparar-me a fer de noia de~~ *dicaria, la mare, la mare seguia insistint XXX a preparar-me a fer de noia de*

~~és una confessió, fent-les gratuïtament, he conseguit grans èxits~~ *és una confessió, fent-les gratuïtament, he conseguit grans èxits*

X Cantar - hi em arripel

317 P²B
sat veure'm per de coupletista, posem per cas. 9

Perquè en el secret de la meua intimitat, més íntima i més secreta jo sabia que cantar couplets també m'hauria agradat. L'escena, en general, m'atreia. El mateix hauria tractat de representar-hi tràgedes clàssiques, que interpretar-hi plàsticament le Cygne de Saint-fa.

cantar-hi un couplet o pr-hi el pallastro, Bo i exposant-me a escandalitzar el lector com m'exposava a escandalitzar la família, he de confessar que la carrera de pallastro em seduïa i... això també és una confessió: per gratiïbament pallastades he aconseguit grans èxits entre els meus amics constituïts en espectadors

entre els meus amics. Podria citar ^{vos en} ~~me~~ una
 colla que testimoniaran a favor meu dient-vos
 els tips de riure que ~~els hi he fet fer fent el pallasso~~
~~alluant de pallasso~~
 els hi he fet fer. i no precisament en cisques
 beneures de la meua vida sino' tot el contrari.

Però de tots aquets tot això jo no en deia ni'n
 he dit mai un mot a la familia, quan el
 pare em va preguntar si m'agradaria dedicar-
 me a la música, etc. etc. ei veig dir que fi,
 amb tota la seriositat que tan solemne de-
 termini constituia per a tots nosaltres.

~~senyoreta pobra i honrada.~~

~~En l'endemig, el pare va decidir parlar amb Casia Casademont el meu mestre de música.~~ Casia Casademont opinava que jo podia arribar a ésser una gran cantant, una gran pianista, una gran violoncellista (Fos el que fos haviqd' ésser gran) El pare era un entusiasta del violoncel . Consultada sobre si volia esdevenir una gran violoncellista, vaig dir que sí. El so del violoncel m'agradava més que el del violí i, infinitament més que el del piano.

El pare, amarat d'entusiasme i d'esperança en el meu pervindre a artístic va anar a trobar a Tomàs Sobrequés, el millor violoncellista de la província.

Tomàs Sobrequés tenia una botiga de música al carrer dels Ciutadans, donava lliçons, tocava en funerals, bateijos i casoris, i formava part de l'orquestra del Teatre Municipal durant les temporades d'Opera de les Fires.

Tomàs Sobrequés cercà un violoncel petit per a que jo pogués manejar-lo. Esdevingué el meu mestre i també, el meu amic. Era un bon músic i, demés un home intel·ligent, original i divertidíssim .

una o dues

una o dues

No vaig trigar gaire a aprendre alguna pessa fácil; la Reverie de Schumann, algunes escenas d'un panto del mateix Schumann extremament per a cello. l'aria de Bach (En dir fácil vull dir d'execució) El pare estava gojós d'